

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.4.65>**С. В. Коровченко**

здобувач

Приватної установи «Науково-дослідний інститут публічного права»

СТАДІЇ ПРОВАДЖЕННЯ ІЗ ПЕРЕГЛЯДУ СУДОВИХ РІШЕНЬ ЗА НОВОВІЯВЛЕНИМИ ОБСТАВИНАМИ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

У статті досліджено стадії провадження із перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві. Зроблено висновок, що перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві включає у себе наступні стадії: 1) відкриття провадження за нововиявленими обставинами (ст. 366 КАС України); 2) підготовка адміністративної справи до перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. 3) перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (ст. 368 КАС України).

Вказано, що стадії провадження із перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві, зокрема їх кількість, при підготовці адміністративної справи залежить від того до якої інстанції подається заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. Так, до перегляду застосовуються ті норми Кодексу адміністративного судочинства України, які застосовуються для провадження в адміністративному суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд (ст.ст. 179-183, 306, 307, 340 КАС України).

Єдиним виключенням із загальних правил є те, що особливістю розгляду справи за нововиявленими обставинами судом першої інстанції є розгляд такої справи у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи (ч. 2 ст. 368 КАС України). З цього випливає, що відповідно до приписів ч. 3 ст. 262 КАС України, підготовче засідання при розгляді справи за нововиявленими обставинами за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться. Якщо адміністративна справа за нововиявленими обставинами переглядається за правилами провадження в адміністративному суді апеляційної інстанції, то застосовуються положення ст.ст. 306, 307 КАС України. У разі перегляду адміністративної справи за нововиявленими обставинами за правилами провадження в адміністративному суді касаційної інстанції підготовка адміністративної справи здійснюється відповідно до приписів ст. 340 КАС України; Констатовано, що підстадіям перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами також притаманні процесуальні правила провадження, у якому здійснюється перегляд (провадження в адміністративному суді першої інстанції, апеляційне провадження, касаційне провадження).

Ключові слова: право на судовий захист, адміністративне судочинство, адміністративний позов, перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами, нормативно-правове регулювання.

Постановка проблеми. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві включає у себе наступні стадії:

- 1) відкриття провадження за нововиявленими обставинами (ст. 366 КАС України);
- 2) підготовка адміністративної справи до перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

3) перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (ст. 368 КАС України) [1].

Стадії провадження із перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві, зокрема їх кількість, при підготовці адміністративної справи залежить від того до якої інстанції подається заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. Так, до перегляду застосовуються ті норми Кодексу

адміністративного судочинства України, які застосовуються для провадження в адміністративному суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд (ст.ст. 179-183, 306, 307, 340 КАС України).

Єдиним виключенням із загальних правил є те, що особливістю розгляду справи за нововиявленими обставинами судом першої інстанції є розгляд такої справи у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи (ч. 2 ст. 368 КАС України). З цього випливає, що відповідно до приписів ч. 3 ст. 262 КАС України, підготовче засідання при розгляді справи за нововиявленими обставинами за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться.

Стан наукової розробки проблеми.

Окремі питання встановлення специфіку перегляду судових рішень досліджувались у публікаціях В.Б. Авер'янова, Ю.П. Битяка, В. М. Бевзенка, Л. О. Богословської, Ю.А. Волкової, М.Ю. Віхляєва, І.П. Голосніченка, О.Ю. Дрозда, О.Ю., Д.В. Лученка, Ю.О. Легези, Р.С. Мельника, Т.П. Мінки, О.М. Пасенюка, Ю.С. Педька, В.Г. Перпелюка, А.О. Селіванова, В.С. Стефанюка, М.М. Тищенко, Є.В. Курінного, Р.В. Миронюка, А.А. Шарая та ін..

Метою статті є дослідження стадій провадження із перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві.

Виклад основного матеріалу. Підстадіям перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами також притаманні процесуальні правила провадження, у якому здійснюється перегляд (провадження в адміністративному суді першої інстанції, апеляційне провадження, касаційне провадження).

Проте, варто вказати, що водночас стадіям провадження за нововиявленими обставинами притаманні також і загальні процесуальні правила розгляду і вирішення адміністративних справ, зокрема:

1) дотримання визначених Кодексом адміністративного судочинства України строків звернення до адміністративного суду і строків розгляду адміністративної справи;

2) проведення загальних процедур судового засідання щодо розгляду адміністративної справи;

3) забезпечення процесуальних прав учасників адміністративної справи.

Заява про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами подається до адміністративного суду з дотриманням:

– строків подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (ст. 363 КАС України);

– порядку подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (підсудності заяви) (ст. 365 КАС України).

Після отримання суддею адміністративного суду заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, у порядку, передбаченому ст. 31 КАС України, цей суддя (суддя-доповідач) перевіряє заяву (ч.ч. 1, 2 ст. 366 КАС України).

Протягом п'яти днів з дня після надходження заяви про перегляд рішення за нововиявленими обставинами до адміністративного суду суддя (суддя-доповідач) перевіряє її відповідність вимогам ст. 364 КАС України і приймає рішення про відкриття провадження за нововиявленими обставинами (ч. 2 ст. 366 КАС України).

Щодо заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, яка не відповідає приписам статей 364, 169, 363 Кодексу адміністративного судочинства України, можуть настати такі процесуальні наслідки (ст. 366 КАС України):

1) до заяви не оформленої відповідно до вимог, встановлених ст. 364 КАС України (форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами), застосовуються правила статті 169 Кодексу адміністративного судочинства України. Так, суддя, встановивши невідповідність форми і змісту позовної заяви приписам статей 160, 161 Кодексу адміністративного судочинства України, постановляє ухвалу про залишення позовної заяви без руху (ч. 1 ст. 169 КАС України);

2) заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами повертається заявникові без розгляду, якщо заява подана після закінчення строку, встановленого ч. 1 ст. 363 КАС України, і суд відхилив клопотання про його поновлення (ч. 4 ст. 366 КАС України);

3) адміністративний суд відмовляє у відкритті провадження за нововиявленими обставинами, якщо така заява подана до адміністративного суду після закінчення строку, визначеного ч. 2 ст. 363 КАС України [1].

Якщо заява про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами не має недоліків і відповідає приписам статей 363, 364 Кодексу адміністративного судочинства України, то суддя (суддя-доповідач) відкриває провадження за нововиявленими обставинами, про що постановляє ухвалу.

Оскільки адміністративна справа про перегляд за нововиявленими обставинами розглядається за правилами, встановленими Кодексом адміністративного судочинства України для провадження в адміністративному суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд, тому, зважаючи на вид провадження в адміністративному суді (провадження в адміністративному суді першої інстанції, апеляційне провадження, касаційне провадження), мають добиратися і застосовуватися відповідні цьому виду провадженню статті Кодексу адміністративного судочинства України про ухвалу про відкриття провадження в адміністративній справі – ст.ст. 241, 243, 248, 300, 334 КАС України.

Відкривши провадження за нововиявленими обставинами, суддя (суддя-доповідач) надсилає учасникам справи копії заяви про перегляд і призначає дату, час та місце судового засідання, про що повідомляє учасників справи (ч. 6 ст. 366 КАС України).

Якщо в заяві міститься клопотання особи про витребування копії рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, суддя (суддя-доповідач) невідкладно після відкриття провадження у справі постановляє ухвалу про витребування такої копії рішення разом з її автентичним перекладом від органу, відповідального за координацію виконання рішень міжнародної судової установи (ч. 7 ст. 366 КАС України).

У разі прийняття відмови від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами інші особи, які брали участь у справі, можуть вимагати ком-

пенсації особою, яка її подала, судових витрат, понесених ними під час перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

Особа, яка відмовилася від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, не може повторно звертатися до суду із такою ж заявою на тих самих підставах.

Статтями 361-369 Кодексу адміністративного судочинства України безпосередньо не передбачено процедури підготовки адміністративної справи до перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами.

Водночас у ч. 2 ст. 368 КАС України передбачено, що адміністративна справа про перегляд розглядається за правилами, встановленими Кодексом адміністративного судочинства України для провадження у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд. Тобто якщо адміністративна справа переглядається за правилами:

- провадження в адміністративному суді першої інстанції, – то діють правила, передбачені ст.ст. 159–291 КАС України;
- апеляційного провадження, – то діють правила, передбачені ст.ст. 292–326 КАС України;
- касаційного провадження, – то мають бути застосовані правила, передбачені ст.ст. 327–360 КАС України.

У межах кожного із цих трьох видів проваджень – провадження в адміністративному суді першої інстанції, апеляційного провадження, касаційного провадження – проводяться підготовчі дії, має місце підготовче провадження (підготовка адміністративної справи до судового розгляду) [2].

Зміст і особливості підготовки адміністративної справи до судового розгляду у кожному з цих проваджень регулюються спеціальними статтями Кодексу адміністративного судочинства України [3]. Так, підготовче засідання в адміністративному суді першої інстанції проводиться відповідно до приписів ст. 180 КАС України. Однак, нагадаємо, що оскільки за приписами ч. 2 ст. 368 КАС України у суді першої інстанції справа розглядається у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи, – то

згідно ч. 3 ст. 262 КАС України, – підготовче засідання при розгляді справи за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться.

Підготовка адміністративної справи до апеляційного розгляду передбачена ст. 306 КАС України. Суддя-доповідач у порядку підготовки справи до касаційного розгляду вчиняє підготовчі дії відповідно до приписів ст. 340 Кодексу адміністративного судочинства України. Завершивши підготовчі дії в адміністративній справі, суддя (суддя-доповідач) призначає справу до судового розгляду по суті (ст.ст. 183, 307, 340 КАС України), про що постановляється ухвала [4].

Отже, підготовка адміністративної справи до перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами здійснюється відповідно до:

1) правил провадження, за якими здійснюється перегляд (ч. 2 ст. 368 КАС України);

2) приписів статей Кодексу адміністративного судочинства України про провадження, за якими здійснюється перегляд:

– провадження в адміністративному суді першої інстанції – діють правила, передбачені ст.ст. 159-291 КАС України;

– апеляційне провадження – діють правила, передбачені ст.ст. 292-326 КАС України;

– касаційне провадження – діють правила, передбачені ст.ст. 327-360 КАС України.

Перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами притаманні такі ознаки: здійснюється за загальними процесуальними правилами розгляду і вирішення адміністративних справ, зокрема, з дотриманням: 1) визначених Кодексом адміністративного судочинства України строків розгляду адміністративної справи; 2) процедур проведення судового засідання щодо розгляду адміністративної справи; 3) процесуальних прав учасників адміністративної справи; перегляд у певній адміністративній справі здійснюється за правилами, встановленими Кодексом адміністративного судочинства України для провадження в адміністративному суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд. В адміністративному суді першої інстан-

ції справа розглядається у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи (ч. 2 ст. 368 КАС України) [1].

Отже, порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами (ст. 368 КАС України) такий: заява про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами розглядається у судовому засіданні протягом тридцяти днів з дня відкриття провадження за нововиявленими обставинами; адміністративна справа розглядається за правилами, встановленими Кодексом адміністративного судочинства України для провадження у суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд [1].

У суді першої інстанції справа розглядається у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи [5]. Неявка заявника або інших учасників справи, належним чином повідомлених про дату, час і місце розгляду справи, не перешкоджає судовому розгляду; під час перегляду за нововиявленими обставинами сторони користуються правами, визначеними ст. 47 КАС України; за результатами перегляду рішення, ухвали за нововиявленими обставинами адміністративний суд може 1) відмовити в задоволенні заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами та залишити відповідне судове рішення в силі; 2) задовольнити заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами, скасувати відповідне судове рішення та й ухвалити нове рішення чи змінити рішення; 3) скасувати судове рішення і закрити провадження у справі або залишити позов без розгляду; за результатами перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами Верховний Суд може також скасувати судове рішення (судові рішення) повністю або частково і передати справу на новий розгляд до суду першої чи апеляційної інстанції [1].

У разі відмови в задоволенні заяви про перегляд рішення, ухвали за нововиявленими обставинами суд постановляє ухвалу. У разі задоволення заяви про перегляд судового рішення з підстав, визначених ч. 2, п.п. 1, 2 ч. 5 ст. 361 КАС

України, та скасування судового рішення, що переглядається, адміністративний суд (ч. 1 ст. 369 КАС України): 1) ухвалює рішення, якщо переглядалося рішення суду; 2) приймає постанову, якщо переглядалася постанова; 3) постановляє ухвалу, якщо переглядалася ухвала [1].

Верховний Суд за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з підстави, визначеної п. 3 ч. 5 ст. 361 КАС України, – приймає постанову. Судове рішення за наслідками провадження за нововиявленими обставинами може бути оскаржено у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України для оскарження судових рішень суду відповідної інстанції. З набранням законної сили новим судовим рішенням в адміністративній справі втрачають законну силу судові рішення інших адміністративних судів у цій справі (ч. 2 ст. 369 КАС України).

У разі залишення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами без задоволення інші учасники справи можуть вимагати компенсації особою, яка її подала, судових витрат, понесених ними під час провадження за нововиявленими або виключними обставинами (ч. 3 ст. 369 КАС України).

Висновки. Отже, підсумовуючи наведене доцільно вказати, що перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві включає у себе наступні стадії: 1) відкриття провадження за нововиявленими обставинами (ст. 366 КАС України); 2) підготовка адміністративної справи до перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами. 3) перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами (ст. 368 КАС України).

Варто вказати, що стадії провадження із перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами в адміністративному судочинстві, зокрема їх кількість, при підготовці адміністративної справи залежить від того до якої інстанції подається заява про перегляд рішення за нововиявленими обставинами. Так, до перегляду застосовуються ті норми Кодексу адміністративного судочинства України, які застосовуються для провадження в адмі-

ністративному суді тієї інстанції, яка здійснює перегляд (ст.ст. 179-183, 306, 307, 340 КАС України).

Єдиним виключенням із загальних правил є те, що особливістю розгляду справи за нововиявленими обставинами судом першої інстанції є розгляд такої справи у порядку спрощеного позовного провадження з повідомленням учасників справи (ч. 2 ст. 368 КАС України). З цього випливає, що відповідно до приписів ч. 3 ст. 262 КАС України, підготовче засідання при розгляді справи за нововиявленими обставинами за правилами спрощеного позовного провадження не проводиться.

Якщо адміністративна справа за нововиявленими обставинами переглядається за правилами провадження в адміністративному суді апеляційної інстанції, то застосовуються положення ст.ст. 306, 307 КАС України. У разі перегляду адміністративної справи за нововиявленими обставинами за правилами провадження в адміністративному суді касаційної інстанції підготовка адміністративної справи здійснюється відповідно до приписів ст. 340 КАС України;

Підстадіям перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами також притаманні процесуальні правила провадження, у якому здійснюється перегляд (провадження в адміністративному суді першої інстанції, апеляційне провадження, касаційне провадження).

Проте, варто вказати, що водночас стадіям провадження за нововиявленими обставинами притаманні також і загальні процесуальні правила розгляду і вирішення адміністративних справ, зокрема: 1) дотримання визначених Кодексом адміністративного судочинства України строків звернення до адміністративного суду і строків розгляду адміністративної справи; 2) проведення загальних процедур судового засідання щодо розгляду адміністративної справи; 3) забезпечення процесуальних прав учасників адміністративної справи.

Список використаної літератури:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36. № 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

2. Кайдашев Н.Р. Нововиявлені обставини в адміністративних справах, які поновлені. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. №6. С. 118-120.
 3. Легеца Ю.О., Волкова Ю.А. Касаційне провадження в адміністративному процесі: сутність, зміст, особливості. Київ : ВД «Дакор», 2022. 376 с.
 4. Волкова Ю.А. Особливості касаційного оскарження в адміністративному судочинстві Новітні досягнення та вектори розвитку сучасної юриспруденції: колективна монографія / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2021. Ч. 1. 448 с., с. 258-286
 5. Дорохіна Ю.А. Розгляд справ в адміністративному судочинстві за правилами спрощеного позовного провадження *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Юридичні науки*. 2020. Том 31 (70) № 4 С. 122-127.
-

Korovchenko S. V. Stages of proceedings for re-examination of court decisions based on newly discovered circumstances in administrative procedure

The article studies the stages of proceedings for the review of court decisions based on newly discovered circumstances in administrative proceedings. It is concluded that the review of court decisions based on newly discovered circumstances in administrative proceedings includes the following stages: 1) initiation of proceedings on newly discovered circumstances (Article 366 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine); 2) preparation of an administrative case for review of a court decision on newly discovered circumstances. 3) review of a court decision based on newly discovered circumstances (Article 368 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine).

It is indicated that the stages of proceedings for the review of court decisions on newly discovered circumstances in administrative proceedings, in particular their number, in the preparation of an administrative case depends on the instance to which the application for review of the decision on newly discovered circumstances is submitted. Thus, the provisions of the Code of Administrative Procedure of Ukraine that apply for proceedings in the administrative court of the instance that carries out the review (Articles 179-183, 306, 307, 340 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine).

The only exception to the general rules is that the peculiarity of consideration of a case on newly discovered circumstances by the court of first instance is the consideration of such a case in the procedure of simplified claim proceedings with notification of the parties to the case (Part 2 of Article 368 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine). It follows that in accordance with the provisions of Part 3 of Article 262 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine, a preparatory hearing is not held when considering a case on newly discovered circumstances under the rules of simplified claim proceedings. If an administrative case is reviewed according to the rules of proceedings in an administrative court of appeal due to newly discovered circumstances, then the provisions of Art. 306, 307 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine. In case of review of an administrative case based on newly discovered circumstances according to the rules of proceedings in the administrative court of cassation, the preparation of an administrative case is carried out in accordance with the provisions of Art. 340 of the Code of Administrative Procedure of Ukraine; It is stated that the substages of review of court decisions based on newly discovered circumstances are also characterized by procedural rules of the proceedings in which the review is carried out (proceedings in the administrative court of first instance, appeal proceedings, cassation proceedings).

Key words: *right to judicial protection, administrative proceedings, administrative claim, review of court decisions based on newly discovered circumstances, legal regulation.*